

[Niels Helveg Petersen]

terne, dengang blev gjort gældende, at vi anstændigvis ikke kunne forbyde det for så venligssindede lande som de nordiske og NATO-landene. Så har vi ræsonneret som så: ja men hvis det fremmer muligheden for dog at nå et stykke ad vejen, at vi begrænser våbeneksportforbuddet til lande uden for NATO og Norden, så lad os gøre det, lad os så komme i gang og så se, om vi ikke senere kan komme noget længere.

Det bruges nu imod os ved, at man siger, forslaget bliver principløst. Det kan jeg med den historiske baggrund, der er for det nuværende forslag, selvsagt ikke acceptere. Når vi siger, det i første omgang er et forbud mod produktion og eksport af krigsmateriel til lande uden for Norden og NATO, er det for at komme i gang med det, ikke for at udelukke at gå videre endnu.

Jeg vil gerne anføre endnu et synspunkt over for hele dette problemkompleks, og det er ved at stille det spørgsmål: hvis det nu endelig var sådan, er det så industripolitisk fornuftigt at basere sig på våbeneksport? Efter min opfattelse er det industripolitisk overhovedet aldeles ufornuftigt. Våbenhandel er den mindst fri afsætning af varer her i verden. Den er helt udpræget underlagt politiske betingelser i alle ender og kanter. Man kan ikke få lov at eksportere frit, det afhænger af en lang række politiske overvejelser i modtagerlandet. Man vil aldrig kunne basere sig på en stabil afsætning af våben, det vil være konjunkturfølsomt som intet andet. Der er langt mere industripolitik og beskæftigelse, hvis det skal være, i at koncentrere sig om udvikling af produkter til civile formål, som kan sælges frit, i hvert fald langt friere end våben. En industri, der bygges op afhængigt af våben, vil være mere sårbar end nogen anden type industri. Også dette synspunkt hører med i en samlet vurdering af hele spørgsmålet.

Jeg har et par spredte bemærkninger til nogle af ordførerne. Til hr. Jimmy Stahr for det første det, at hvis det bare er socialdemokratiets problem, at vi efter forslaget må eksportere til Vesttyskland, men ikke til Schweiz – og jeg kunne tage Østrig med – ja, så kunne vi godt løse det problem. Jeg ville se med velvilje på ændringsforslag fra socialdemokratiet i den retning. Hvis socialdemokraterne ville gå ind i ånden i forslaget, kunne vi få en reel debat om det. Jeg kan jo se, om

det kommer, for så tager jeg med glæde imod det. Jeg tror det nu ikke, jeg tror, at det med dette forslag forholder sig sådan, at socialdemokratiet endnu ikke længe nok har været i opposition til at se dagens lys på dette punkt.

Til hr. Henrik Toft vil jeg sige: nej, jeg tror ikke, at det var danske våben, der bragte ayatollahen til magten, men jeg tror i allerhøjeste grad, at det var den vestlige verdens oppumpning af shahens Iran, som skabte forudsætningerne for ayatollahen og de bevægelser, der fulgte. Det tror jeg kan belægges med megen dokumentation. Ayatollahens styre havde ikke haft en chance, hvis ikke netop forudsætningen var et militaristisk shahstyre, som brugte vældige ressourcer på at udstyre sig selv med militært udstyr.

Så kan jeg i øvrigt være enig med hr. Pelle Voigt i, at meningen med dette forslag selvfølgelig ikke er, at man heller ikke i forhold til NATO-lande skal sætte skønnet over våbnenes anvendelse ud af brug.

Til hr. Knud Lind har jeg egentlig kun den ene betragtning, som er en gentagelse af det, jeg har sagt før: når vi har fraveget totalforbuddet, er det for at tage hensyn til de ordførere, der i 1978 gjorde det gældende, for dog at komme i gang.

Til hr. Wilhjem kun en bemærkning til sidst. Jeg er faktisk ikke særlig enig med hr. Wilhjem i den betragtning, at det er oprustningen i USA, der nu så småt begynder at sætte vækst i gang. Tværtimod tror jeg, at den amerikanske oprustning, produktion til lager, som der jo er tale om med våben, har været en meget stærkt medvirkende årsag til, at der ikke er kommet et økonomisk opsving for længst. For det første fordi produktion til lager altså har en temmelig ødelæggende virkning på selve det økonomiske kredsløb, for det andet fordi det har skabt et kæmpeunderskud på de amerikanske statsfinanser, som så skal finansieres, og som driver renten op med de følger, dette har haft for den vestlige økonomi. Når der er en anden stemning i den vestlige økonomi i øjeblikket, er det på grund af olieprisfaldet, som jo betyder reel forøgelse af disponible indkomster i den vestlige verden, og som derigennem kan være medvirkende til at sætte gang i den samlede økonomiske aktivitet. Derfor kan jeg slet ikke acceptere den indvending i hvert fald på det ideologiske plan imod hele tanke-